

STORTINGET

Innst. 277 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:102 S (2022–2023)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om suverenitet i energipolitikken

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sette i gang arbeidet med å reversere endringene i intern lovgivning som følger av vedtaket om å innlemme rettsaktene i den tredje energimarkedspakken samt medfølgende kommisjonsforordninger i EØS-avtalen og å trekke Norge ut av EUs energibyrå (ACER).
2. Stortinget ber regjeringen legge ned veto mot at EUs fjerde energimarkedspakke innføres i EØS-avtalen, og meddele dette i EØS-komiteen i tråd med EØS-avtalens artikkel 102.
3. Stortinget ber regjeringen stanse all overflytting av makt over energisektoren til EU og starte arbeidet med å øke norsk suverenitet på området igjen.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de rettsakter på energiområdet som ennå ikke er innført i EØS-avtalen, som for eksempel bygningsenergidirektivene og energieffektiviseringsdirektivene, og hvordan tilsvarende nasjonale regler kan innføres utenfor EØS-avtalen.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, lederen Marianne Sivertsen Næss og Hadia Tajik, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 102 S (2022–2023) fra representantene Bjørnar Moxnes, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om suverenitet i energipolitikken. Komiteen viser også til statsrådets svarbrev 9. februar 2023, som følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at det nordiske kraftsystemet er tett integrert og krever løpende og god samhandling for å operere effektivt. Komiteen mener Norges deltakelse i det nordiske kraftsystemet har tjent Norge godt ved en mer effektiv utnyttelse av Norges kraftressurser og styrket forsyningsikkerhet. Norge har et væravhengig kraftsystem, og komiteen påpeker at Norge i peri-

oder med lite nedbør og lav magasinbefylling vil ha behov for import av kraft fra våre naboland.

Komiteen understreker at det er norske myndigheter som gir konsesjoner til kraftproduksjon, strømmnett og utenlandskabler. Tildelingen av konsesjon er et nasjonalt, suverent anliggende. Komiteen slår fast at nasjonal myndighet over tildeling av konsesjoner har vært en styrke ved den norske energipolitikken, og at det ikke er aktuelt å svekke den nasjonale kontrollen over behandling og tildeling av konsesjoner til kraftproduksjon, strømmnett eller utenlandskabler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har besluttet å nedsette et ekspertutvalg som skal utrede og drøfte ulike modeller for prisfastsettelsen i kraftmarkedet, og vurdere tiltak som kan bidra til mer stabile, forutsigbare og konkurranse-dyktige priser til husholdninger, industri og næringsliv, samt sikre investeringer i fornybar energi. Ekspertutvalget skal levere sin rapport til regjeringen innen 15. oktober 2023.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti, mener kraftmarkedets grunnleggende funksjon er å sikre trygg tilgang på kraft til forbrukere og samfunnsfunksjoner til lavest mulig kostnad. Dette flertallet understreker at det norske kraftsystemet er basert på stor grad av offentlig eierskap og en langsiktig ressursforvaltning som sikrer god utnyttelse av nasjonale ressurser og styrker den nasjonale forsyningsikkerheten.

Dette flertallet understreker at Norge med sitt unike kraftsystem dominert av vannkraft har et annet utgangspunkt enn våre naboland. Norge må derfor sikre norske interesser når eventuelle endringer av dagens markeddesign eller prinsipper for kraftmarkedet utformes, slik at det tas høyde for norske særtrekk og behov.

Dette flertallet viser til bygningsenergidirektivet fra 2010, direktiv 2010/31/EU, som ble vedtatt innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning 135/2022 av 29. april 2022, og viser til statsrådets svarbrev 9. februar 2023 om at saken vil følges opp på ordi-nær måte gjennom saksfremlegg for Stortinget. Dette flertallet viser videre til direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet og forslag til revidert bygningsenergidirektiv 2021/802/EU, som ble lagt frem av EU-kommisjonen 15. desember 2021. Dette flertallet påpeker at direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet i dag ikke er innlemmet i EØS-avtalen, og at forslag til revidert bygningsenergidirektiv 2021/802/EU nå er under behandling i EU, og at det

derfor ikke foreligger et endelig forslag til revidert bygningsenergidirektiv.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Prop. 4 S (2017–2018), Prop. 5 L og 6 L (2017–2018), samt Innst. 178 S (2017–2018).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt er imot norsk tilslutning til EUs tredje energimarkedspakke og EUs energibyrå ACER. Disse medlemmer ønsker å sikre nasjonal selvvråderett og beskytte vilkårene for norsk kraftforedlende industri innenfor EUs system. Denne industrien sikrer sysselsetting, verdiskaping og bosetting langs kysten i Norge, og gir eksportinntekter i milliardklassen, samt er verdens reneste metallindustri.

Disse medlemmer påpeker også at Norge i dag er et av verdens beste land å leve i, og at dette skyldes nasjonal kontroll over både eierskapet til og bruken av egne naturressurser. Kampen om råderetten over vannkraften og energiressursene i Norge har vært en sentral politisk strid. Disse medlemmer viser til at konsesjonslovene ble vedtatt tidlig på 1900-tallet i Stortinget, for å sikre bedre nasjonal kontroll over energiressursene. Dette viste seg å bli svært viktig for utviklingen av industri og velferdsstaten.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt argumenterer for at det er i Norges interesse å beholde full suverenitet over landets egne energiressurser og egen energipolitikk.

Disse medlemmer viser videre til at det i forbindelse med behandlingen av Innst. 178 S (2017–2018) ble fremmet forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om å behandle samtykket etter Grunnloven § 115, som innebærer et krav om tre fjerdedels flertall. De samme partiene fremmet forslag om å be regjeringen utarbeide en juridisk betenkning om hvilke rammer Grunnlovens bestemmelser gir for Stortingets behandling av energimarkedspakken og Norges tilslutning til ACER.

Representantene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt stemte for å behandle innlemmelsen i EØS-avtalen etter Grunnloven § 115, men med 72 mot 24 stemmer avviste Stortinget dette.

I tillegg vil komiteens medlem fra Rødt peke på at representanten Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt fremmet løst forslag om rådgivende folkeavstemning om saken. Dette forslaget ble nedstemt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil minne om at det å avgi nasjonal suverenitet er noe av

det mest alvorlige norske folkevalgte kan gjøre, og dette er derfor også noe vi må være ytterst forsiktige med.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at Grunnloven gjør det klart at Stortinget ikke kan avgi suverenitet til en organisasjon landet ikke er medlem av. Norge har verken medlemskap eller stemmerett i EU eller ACER. Disse medlemmer merker seg at det i sakene om suverenitetsoverføringene til ACER og EUs finanstilsyn ble laget omstridte konstruksjoner for å gå rundt denne bestemmelsen i Grunnloven. En av Norges mest anerkjente jusprofessorer, Eivind Smith, beskrev prosessen rundt suverenitetsoverføringen til ACER på følgende måte til NRK i 2018:

«Jeg mener prosessen som man har lagt opp til, der man sier dette er myndighetsoverføring på vegne av et EU-byrå der vi ikke er medlem, så konstruerer man et kopiinstrument som ESA, for EFTA er vi medlem av, så skal de kunne bestemme ting internt i Norge, det er strengt tatt et brudd på Grunnloven.»

Disse medlemmer viser videre til Innst. 376 S (2020–2021) og behandlingen av Representantforslag 149 S (2020–2021) om stans i videre tilpasning til EUs energibyrå ACER fra representantene Seher Aydar og Sigbjørn Gjelsvik, og Representantforslag 172 S (2020–2021) om at Norge må trekke seg ut av EUs energibyrå (ACER) fra representantene Trygve Slagsvold Vedum, Liv Signe Navarsete, Sigbjørn Gjelsvik og Ole André Myhrvold. Disse medlemmer påpeker at noen av forslagene som fremmes i representantforslaget, nå er likelydende med forslag som ble fremmet der.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at EØS-avtalen ikke inneholder bestemmelser om en generell rett til å trekke seg fra EU-regelverk som Norge på et tidligere tidspunkt har akseptert å inkludere i EØS-avtalen. Samtidig mener disse medlemmer at EØS-avtalen ikke inneholder noen eksplisitt bestemmelse om at dette ikke skal kunne la seg gjøre. EØS-avtalens artikkel 92 nr. 2 slår fast at avtalepartene i EØS:

«... skal holde rådslagninger i EØS-komiteen om alle saker av betydning for avtalen som forårsaker vanskeligheter, og som bringes opp av en av dem.»

EØS-komiteen kan i medhold av bestemmelsene i artikkel 93 nr. 2 og artikkel 98 gjøre vedtak om endring av vedleggene til EØS-avtalen. Dette kan eksempelvis gjelde EØS-avtalens vedlegg IV (energi), der den tredje energimarkedspakken er inntatt.

Disse medlemmer viser til at Norge på selvstendig grunnlag har tatt stilling til hvorvidt reservasjonsretten skulle nyttes mot EU-regelverket i den tredje

energimarkedspakken. Implementeringen er således ikke resultat av noen forhandling der Norge har fått noen motytelse fra EU. Disse medlemmer mener derfor det ikke skulle gi grunnlag for noen motreaksjon fra EUs side dersom Norge skulle trekke seg fra EUs energibyrå (ACER), men håndteres etter de generelle reglene i EØS-avtalen for reservasjon.

Disse medlemmer ønsker å ta vare på og styrke det norske folkestyret. Dette medlem vil peke på det grunnleggende prinsippet om at det er folket i Norge som skal styre utviklingen av landet. Disse medlemmer mener at det av dette følger at beslutninger av stor betydning for norsk energipolitikk ikke kan fattes i organer utenfor Norges grenser, av personer som ikke har fått en eneste stemme i et norsk valg.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til flertallsmerknader fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne i Innst. 178 S (2017–2018), som blant annet sier:

«I visse tilfeller har ACER kompetanse til å fatte vedtak ved uenighet mellom nasjonale reguleringsmyndigheter eller dersom disse i fellesskap ber om vedtak.»

Disse medlemmer viser videre til Prop 5 L (2017–2018), hvor disse medlemmer mener ACERs myndighet beskrives som begrenset til situasjoner hvor partene ønsker at ACER skal gripe inn og ta en avgjørelse, eller situasjoner hvor partene ikke blir enige.

Disse medlemmer viser til Stortingets EU/EØS-nytt 24. februar 2023, med gjengivelse av en pressemelding fra EU-domstolen 15. februar 2023 om at domstolen stadfester utvidede myndigheter til EU-byrådet for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (ACER) når det gjelder individuelle vedtak i grenseoverskridende spørsmål:

«EU-domstolen er av den oppfatning at ACER er kompetent til å avgjøre enkeltspørsmål som påvirker grenseoverskridende handel eller sikkerheten til grenseoverskridende nettverk. Etter domstolens syn følger det ikke av forordningene 2017/2195 og 2019/942 om etablering av ACER at kompetansen til byrådet er begrenset til uenighet mellom de berørte myndighetene. EU-lovgivers intensjon er å gjøre beslutningstaking i grenseoverskridende spørsmål mer effektivt ved å styrke ACERs individuelle beslutningsmyndighet.

Disse medlemmer mener at det nå kan slås fast at ACERs myndighet er større enn det et flertall på Stortinget la til grunn ved innlemmelsen av tredje energimarkedspakke.

Disse medlemmer viser til svarbrevet fra Olje- og energidepartementet av 9. februar 2023:

«Tre av rettsaktene i Ren energi-pakken gjelder organiseringen av kraftmarkedet og erstatter regelver-

ket i tredje energimarkedspakke. Det er et omfattende regelverk, og departementet arbeider med å gjennomgå innholdet. Arbeidet omfatter vurderinger av de antatte konsekvensene, herunder behovet for tilpasninger, endringer i norsk regelverk og hvorvidt regelverket inneholder nye elementer av myndighetsoverføring. Som en del av dette vil de konstitusjonelle sidene også bli grundig vurdert. Det er for tidlig å si når gjennomgangen og vurderingene som pågår vil bli sluttført ...»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener saken bør behandles i denne stortingsperioden, og at enhver form for videre suverenitetsavståelse må avvises. Disse medlemmer mener at aktuelle rettsakter man ønsker å kopiere inn i norsk lov, kan gjøres uavhengig. Dette kan blant annet gjelde energieffektivisering og tekniske krav til bygg, som Norge har mindre strenge regler på enn EU.

Disse medlemmer mener likevel at blant annet strengere tekniske krav til nye og/eller gamle bygg må tilpasses norske forhold og følges av gode støtteordninger som ikke skaper økt sosial ulikhet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at elektrisitetsforordningen i fjerde energimarkedspakke blant annet forbyr prisregulering i engrosmarkedet for strøm. Disse medlemmer mener at Norge ikke bør stenge vårt eget politiske handlingsrom, og at det er folkevalgte i Norge som bør kunne ta avgjørelser i slike saker. Disse medlemmer mener at innlemmelse av fjerde energimarkedspakke i EØS-avtalen vil låse Norge til markedsbaserte løsninger.

Disse medlemmer mener at det er en avsporing av debatten om energieffektivisering og strengere energikrav til bygg å kreve at vi innlemmer nye energimarkedspakker i EØS-avtalen og norsk lovgivning. Disse medlemmer understreker at Stortinget står fullstendig fritt til å innføre en mye mer ambisiøs politikk for solenergi på bygg, energifleksibel oppvarming i bygg, bruk av spillvarme, utbygging av fjernvarme og bergvarmepumper, og lignende.

Disse medlemmer mener at en rask og ambisiøs politikk for energieffektivisering bare vil bli forsinket og ta lengre tid om vi venter på EU-prosesser, med påfølgende utredninger i departementene som også skal ta for seg annet regelverk om grensekryssende krafthandel m.m. I dag avventer innføring av det politiske innholdet i EUs nye energieffektiviserings- og bygningsdirektiver slike utredninger, det svekker og forsinker politikken for energieffektivisering.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de rettsakter på energiområdet som ennå ikke er innført i EØS-avtalen, som for

eksempel bygningsenergidirektivene og energieffektiviseringsdirektivene, og hvordan tilsvarende nasjonale regler kan innføres utenfor EØS-avtalen. Vurderingen må ta høyde for at reglene må tilpasses norske forhold og være sosialt rettfærdige.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang arbeidet med å reversere endringene i intern lovgivning som følge av vedtaket om å innlemme rettsaktene i den tredje energimarkedspakken samt medfølgende kommisjonsforordninger i EØS-avtalen og å trekke Norge ut av EUs energibyrå (ACER).»

«Stortinget ber regjeringen legge ned veto mot at EUs fjerde energimarkedspakke innføres i EØS-avtalen, og meddele dette i EØS-komiteen i tråd med EØS-avtalens artikkel 102.»

«Stortinget ber regjeringen stanse all overflytting av makt over energisektoren til EU og starte arbeidet med å øke norsk suverenitet på området igjen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne vil understreke viktigheten av at verden løser klimaproblemet, at vi tar vare på naturen og påskynder overgangen til et bærekraftig samfunn. EU er svært ambisiøs i sin klimapolitikk og har økt både ambisjoner og akselerering av implementeringen som et svar på Putins energikrig mot Europa.

Disse medlemmer mener at fjerde energimarkedspakke inneholder viktige verktøy for å avkarbonisere Europa og for at EØS-landene skal nå målene og forpliktelsene i Parisavtalen.

Disse medlemmer viser til at norske myndigheter i dag har full anledning til å gi konsesjoner til kraftproduksjon, strømmnett og utenlandskabler samtidig som vi deltar i EØS og EUs energiunion. Både Norge, Europa og klimaet tjener på et felles energimarked. Å trekke Norge ut av kraftsamarbeid vil kunne begrense mulighetene for kraftforsyning til Norge fra våre samarbeidspartnere i perioder der vi har behov for det, og således true vår forsyningssikkerhet og potensielt øke behovet for egen produksjonskapasitet, som i ytterste konsekvens kan bety mer nedbygging av norsk natur.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser videre til EUs regelverk for energieffektivisering og særskilt innen byggsektoren, hvor flere rettsakter ikke er blitt innlemmet i EØS og gjennomført i norsk lov. Dette er et brudd på EØS-av-

talens hovedprinsipp om juridisk homogenitet i de to EØS-pilarene EFTA og EU.

Disse medlemmer vil poengtere at Ren energipakken krever grundig behandling, og mener dette bør skje i Stortinget i løpet av 2023 for å sørge for at Norge ikke sakker enda mer akterut i energiomstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at et tett og forpliktende europeisk samarbeid er avgjørende for å løse store utfordringer som klimaendringer og tap av biologisk mangfold. Som et lite land er Norge avhengig av samarbeid, spesielt med våre europeiske naboer. Norge klarer ikke å løse klima- og miljøproblemet alene og er avhengig av energiutveksling som vil kreve felles infrastruktur og overføringskapasitet.

Disse medlemmer er dermed uenig i at suverenitet kun kan ivaretas ved å si nei til internasjonalt samarbeid, og vil understreke at Norge er, og vil fortsette å være, helt suverene i hva vi vil bygge ut, hvor vi vil bygge det ut og hvilke energikilder vi vil investere i.

Disse medlemmer viser til at Norge har et vær-avhengig kraftsystem i dag, og at overføringskabler og overføringskapasitet har gjort at vi kan importere kraft når vi trenger det. Dette har spart norsk natur for ytterligere nedbygging og utbygging. Det har også gitt oss mer stabile kraftpriser og sørget for forsyningsikkerhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti mener det er viktig med energisamarbeid i Europa, og at Norge er avhengig av både import og eksport av strøm. Disse medlemmer viser til at EUs fjerde energimarkedspakke både inneholder rettsakter om organisering av kraftmarkedet og rettsakter om fornybar energi og energieffektivisering mv. Noen av disse rettsaktene fremstår positive. Disse medlemmer er imidlertid skeptisk til norsk tilslutning til nye EU-byråer og -tilsyn som står utenfor politisk kontroll på viktige områder av nasjonal interesse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at disse partiene stemte imot norsk tilslutning til EUs finanstilsyn og til ACER.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til at ordlyden i den nye forordningen er blitt utvidet, slik at ACER ikke bare har myndighet til å fatte vedtak knyttet til mellomlandsforbindelser, men også om andre forhold som påvirker handel og systemsikkerhet over landegrensene. I utgangspunktet er dette en betydelig utvidelse av ACERs myndighet. Disse medlemmer viser til at det er en

risiko for at myndighetsområdet til ACER, som Norge ikke har stemmerett i, vil bli ytterligere utvidet i fremtiden, på en måte som kan svekke Norges kontroll over energipolitikken bl.a. når det gjelder disposisjonsretten til norsk kraft.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti sterke forsvare av EØS-avtalen og mener denne har tjent Norge vel. Disse medlemmer viser til at EØS-avtalen er den foretrukne tilknytningsformen til EU, og mener det er viktig at Norge står støtt på denne i en tid der EU gjennomgår endringer. Samtidig understreker disse medlemmer at EØS-avtalen åpner for å si nei til nye rettsakter av hensyn til tungtveiende nasjonale interesser.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at ved behandlingen av tredje energimarkedspakke (Innst. 178 S (2017–2018)) stemte Kristelig Folkeparti imot norsk tilslutning og fremmet i stedet et forslag om å utsette behandlingen i påvente av en juridisk betenkning fra Høyesterett om Norges tilknytning til EUs tilsyn og byråer, samt hvilke rammer Grunnlovens bestemmelser gir for Stortingets behandling av tredje energimarkedspakke og Norges tilslutning til ACER.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti merker seg at Høyesterett 10. mars løftet spørsmålet om hvorvidt Norges tiltredelse til EUs tredje energimarkedspakke avstår suverenitet i en slik grad at det skulle vært vedtatt med 3/4 flertall i Stortinget til behandling i plenum. Denne saken er ikke avgjort enda. Disse medlemmer mener behandlingen av fjerde energimarkedspakke må vente til etter Høyesteretts behandling av forannevnte sak, da den vil være et viktig prejudikat også for behandling av fjerde energimarkedspakke.

På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I medhold av Grunnloven § 83 forelegges Høyesterett følgende spørsmål:

Gjør Norges tilknytning til tilsyn og byråer gjennom fjerde energimarkedspakke at Norge avstår suverenitet i en slik grad at det krever tre fjerdedels flertall i Stortinget etter Grunnloven § 115?»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sette i gang arbeidet med å reversere endringene i intern lovgivning som følge av vedtaket om å innlemme rettsaktene i den tredje energimarkedspakken samt medfølgende kommisjonsforordninger i EØS-avtalen og å trekke Norge ut av EUs energibyrå (ACER).

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge ned veto mot at EUs fjerde energimarkedspakke innføres i EØS-avtalen, og meddele dette i EØS-komiteen i tråd med EØS-avtalens artikkel 102.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen stanse all overflytting av makt over energisektoren til EU og starte arbeidet med å øke norsk suverenitet på området igjen.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

I medhold av Grunnloven § 83 forelegges Høyesterett følgende spørsmål:

Gjør Norges tilknytning til tilsyn og byråer gjennom fjerde energimarkedspakke at Norge avstår suverenitet i

en slik grad at det krever tre fjerdedels flertall i Stortinget etter Grunnloven § 115?

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de rettsakter på energiområdet som ennå ikke er innført i EØS-avtalen, som for eksempel bygningsenergidirektivene og energieffektiviseringsdirektivene, og hvordan tilsvarende nasjonale regler kan innføres utenfor EØS-avtalen. Vurderingen må ta høyde for at reglene må tilpasses norske forhold og være sosialt rettferdige.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til representantforslaget og råer Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:102 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om suverenitet i energipolitikken – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 30. mars 2023

Marianne Sivertsen Næss

leder

Ole André Myhrvold

ordfører

VEDLEGG

Emne: SV: vedlagt svarbrev fra statsråd Aasland vedr repr forsl 102S

Vedlegg:

Fra: Nilsen Anne Grethe

Sendt: 9. februar 2023 15:23

Til: 'energi-miljoe@stortinget.no' <energi-miljoe@stortinget.no>; 'Hagen Trine' <Trine.Hagen@stortinget.no>; 'Vatne Inger Marie' <inger-marie.vatne@stortinget.no>

Emne: vedlagt svarbrev fra statsråd Aasland vedr repr forsl 102S

Stortinget

Energi- og miljøkomiteen

Deres ref

TH/imv

Vår ref

22/1941-

Dato

9. februar 2023

Representantforslag 102 S (2022-2023) - om suverenitet i energipolitikken

Jeg viser til brev av 1. februar 2023 fra Energi- og miljøkomiteen med oversendelse av representantforslag 102 S (2022-2023) om suverenitet i energipolitikken til uttalelse.

Storingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Sofie Marhaug og Geir Jørgensen har fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen sette i gang arbeidet med å reversere endringene i intern lovgivning som følge av vedtaket om å innlemme rettsaktene i den tredje energimarkedspakken samt medfølgende kommisjonsforordninger i EØS-avtalen og å trekke Norge ute av EUs energibyrå (ACER).
2. Stortinget ber regjeringen legge ned veto mot at EUs fjerde energimarkedspakke innføres i EØS-avtalen, og meddele dette i EØS-komiteen i tråd med EØS-avtalens artikkel 102.
3. Stortinget ber regjeringen stanse all overflytting av makt over energisektoren til EU og starte arbeidet med å øke norsk suverenitet på området igjen.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de rettsakter på energiområdet som ennå ikke er innført i EØS-avtalen, som for eksempel bygningsenergidirektivene og energieffektiviseringsdirektivene, og hvordan tilsvarende nasjonale regler kan innføres utenfor EØS-avtalen.

Forslag 1:

Jeg viser til at et flertall på Stortinget 22. mars 2018 vedtok samtykke til å innlemme EUs tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen, jf. Prop. 4 S (2017-2018) og Innst. 178 S (2017-2018). Det ble samtidig vedtatt endringer i energiloven og

naturgassloven for å gjennomføre energimarkedspakken i norsk rett. Jeg vil også vise til at Stortinget 11. juni 2021 vedtok samtykke til å innlemme fire utfyllende forordninger om kraftmarkedet i EØS-avtalen, jf. Prop. 199 LS (2020-2021) og Innst. 647 S (2020-2021). Det ble samtidig vedtatt endringer i energiloven.

Norge er del av det nordiske kraftmarkedet, som igjen er del av det europeiske kraftmarkedet. Hovedgrepene i EUs regulering av kraftmarkedene og krafthandel mellom land er langt på vei sammenfallende med prinsippene i det norske og nordiske kraftmarkedet.

I bakgrunnen for representantforslaget vises det til at nasjonal kontroll, gjennom eierskap og regulering, med bruken av egne naturressurser har gjort Norge til et av de beste landene å bo i og lagt grunnlaget for et samfunn med høy grad av tillitt og likhet. Det er lett å være enig i dette. Samtidig er det viktig for norske interesser, både innenfor energiområdet og mer generelt, at vi bevarer og videreutvikler et godt samarbeid med våre europeiske naboland og historisk nære samarbeidspartnere.

Det nordiske kraftsystemet består av et felles synkronområde, og i driften av dette sammenkoblede systemet er det nødvendig med løpende og god samhandling mellom landene. For eksempel er det nødvendig med god koordinering mellom systemoperatørene for strømmettet (slik som Statnett) og kraftbørser der handelen foregår. Dersom vi nå skulle beslutte å gå ut av det etablerte kraftsamarbeidet, vil det ha en rekke konsekvenser. Blant annet kan det medføre manglende tilgang på kraftimport når vi trenger det, for eksempel i en kald vinter hvor det også er lav magasinfylling.

Det er norske myndigheter som gir konsesjoner til kraftproduksjon, strømmnett og utenlandskabler. ACER har ikke myndighet til å gripe inn i våre vurderinger av om et vannkraftverk, et vindkraftverk eller en utenlandskabel skal gis konsesjon. De aktuelle rettsaktene som det er vist til i representantforslaget regulerer heller ikke spørsmål om eiendomsrett til vannfall, og ansvaret for kraftforsyningssikkerheten er også et norsk anliggende.

Norge og de to andre EFTA-landene i EØS forhandlet med EU for å sikre løsninger som ivaretar norske interesser ved innlemmelsen av tredje energimarkedspakke, og EØS-tilpasninger ble oppnådd. En slik tilpasning er at den norske Reguleringsmyndigheten for energi (RME) deltar fullt ut i arbeidet til ACER, men uten stemmerett.

Forslag 2:

Med henvisningen til EUs «fjerde energimarkedspakke» forstår jeg forslaget som en henvisning til rettsaktene om organiseringen av kraftmarkedet som ble vedtatt i EU som en del av Ren energi-pakken i 2018-2019. Jeg gjør oppmerksom på at Ren energi-pakken også inneholder rettsakter om fornybar energi og energieffektivisering mv.

Tre av rettsaktene i Ren energi-pakken gjelder organiseringen av kraftmarkedet og erstatter regelverket i tredje energimarkedspakke. Det er et omfattende regelverk, og departementet arbeider med å gjennomgå innholdet. Arbeidet omfatter vurderinger av de antatte konsekvensene, herunder behovet for tilpasninger, endringer i norsk regelverk og hvorvidt regelverket inneholder nye elementer av myndighetsoverføring. Som en del av dette vil de konstitusjonelle sidene også bli grundig vurdert.

Det er for tidlig å si når gjennomgangen og vurderingene som pågår vil bli slutført, og jeg må komme tilbake til den videre behandlingen av saken. Jeg kan uansett ikke se at det nå foreligger grunnlag for å fremme et forslag om å legge ned veto mot innlemmelse av Ren energi-pakken i EØS-avtalen.

Forslag 3:

Storingsrepresentantene foreslår at Stortinget skal vedta å be regjeringen stanse all overflytting av makt over energisektoren til EU og starte arbeidet med å øke norsk suverenitet på området igjen. Når det gjelder viktigheten av å fortsatt delta i et energisamarbeid med landene rundt oss, viser jeg til merknadene til forslag 1 over.

Jeg vil påpeke at selv om Norge tar del i et mer harmonisert regelverk for energimarkedene gjennom EØS-avtalen, har vi fortsatt suverenitet med styring og kontroll med våre unike energiresurser og utformingen av vår nasjonale energipolitikk. Jeg vil i denne forbindelse vise til avtalen som ble inngått 20. mars 2018 mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet de Grønne, som oppstiller en rekke premisser for samtykket til den tredje energimarkedspakken.

Jeg har redegjort for disse kravene og status for oppfyllelse av dem i brev av 29. november 2022 til Stortinget, som svar på spørsmål nr. 461 fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes. Alle kravene i avtalen er oppfylt. Et av kravene er at det skal være nasjonal og samfunnsmessig kontroll over vannkraftressursene, at det offentlige eierskapet til norske vannkraftressurser skal ligge fast og at minst to tredjedeler fortsatt skal være offentlig eid.

Forslag 4:

Når det gjelder rettsakter på energiområdet som ennå ikke er innlemmet i EØS-avtalen, som for eksempel bygningsenergidirektivene og energieffektiviseringsdirektivene, kan jeg opplyse at departementet arbeider med disse

rettsaktene. Det er for tidlig å si noe mer konkret om innholdet i vurderingene eller når de vil bli slutført.

Når det gjelder direktiv 2010/31 om bygningers energiytelse, er dette vedtatt innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning 135/2022 av 29. april 2022, med forbehold om Stortingets samtykke. Jeg vil følge opp denne saken med saksframlegg for Stortinget på ordinær måte.

Med hilsen

Terje Aasland

